

Verslag internetconsultatie (29-06-2022 t/m 27-07-2022) Wet Digitaal vergaderen decentrale overheden

Inleiding

Dit wetsvoorstel is van 29 juni 2022 tot en met 27 juli 2022 ter consultatie openbaar gemaakt. Hierop zijn zeven openbare reacties ontvangen, waarvan een deel anoniem. Dit verslag beschrijft deze reacties en geeft aan hoe deze zijn gewogen, waarbij de belangrijkste veranderingen zullen worden weergegeven.

De uitgebreide consultatiereacties zoals ontvangen zijn te vinden op: [Overheid.nl](https://overheid.nl) | [Consultatie Wet Digitaal vergaderen decentrale overheden \(internetconsultatie.nl\)](https://internetconsultatie.nl)

Algemeen

Over het algemeen is er gemengd negatief gereageerd op het wetsvoorstel. Er wordt vooral gereageerd op de mogelijke gevolgen van het wetsvoorstel op de onderlinge samenwerking tussen volksvertegenwoordigers en bestuurders, en de mogelijke gevolgen die het wetsvoorstel heeft op burgers. Daarnaast komen ook juridische argumenten tegen de mogelijkheid van digitaal vergaderen naar voren. Enkele reacties komen van (belangen)organisaties, maar er zijn ook individuele reacties ontvangen van mensen die politiek of bestuurlijk werkzaam zijn of waren bij decentrale besturen. De reacties op de internetconsultatie hebben met de reacties van bestuurlijke partners en het advies van de Raad van State geleid tot het indienen van een gewijzigde versie van het wetsvoorstel. In de ingediende versie wordt digitaal vergaderen enkel toegestaan in bijzondere omstandigheden. Het wetsvoorstel geeft daar handvatten voor, maar de decentrale volksvertegenwoordigingen bepalen zelf wanneer een bijzondere omstandigheid zich voordoet.

Belangrijkste reacties

Van de zeven reacties die zijn ingediend zijn er twee afkomstig van (belangen)organisaties en vijf van individuele indieners. De consultatiereacties van de (belangen)organisaties zullen hieronder apart worden besproken terwijl de consultatiereacties van de individuele indieners zullen worden samengebundeld en samengevat.

Individuele reacties

Een meerderheid van de indieners van consultatiereacties is van mening dat digitaal vergaderen het politieke proces niet ten goede komt. Hiervoor worden enkele redenen genoemd. Als eerste wordt genoemd dat het ontbreken van fysieke communicatie en interactie onderling de mogelijkheid om dieper op zaken in te gaan belemmert. Daarnaast ontstaat door het ontbreken ook meer afstand tussen de burger en bestuurders. Ook was er de zorg dat het permanente gebruik van digitaal vergaderen het fysiek vergaderen zou vervangen, wat volgens sommige indieners het politieke proces niet ten goede zou komen. Verder zijn er zorgen over de minder "digivaardige" burger en het ontbreken van een regeling over digitaal vergaderen van bedrijfsvoeringsorganisaties in de Memorie van Toelichting.

Reactie ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

In het wetsvoorstel wordt onderschreven dat digitale en fysieke communicatie en interactie van elkaar verschillen. Echter, dit neemt niet weg dat het bieden van de mogelijkheid van digitaal vergaderen gewenst is. Verder wordt de ervaring, dat digitaal vergaderen de mogelijkheid om dieper op zaken in te gaan belemmert, niet direct herkend. Daarnaast gaat het wetsvoorstel niet over

permanent invoeren of voorschrijven van digitaal vergaderen. Het gaat om het permanent bieden van de mogelijkheid om digitaal te vergaderen voor decentrale volksvertegenwoordigingen. Inmiddels is na heroverweging gekozen dit alleen te doen voor situaties die daar om vragen. Of het politiek proces gebaat is bij digitaal vergaderen blijkt vooral af te hangen van de lokale context en het politiek gewicht van de onderwerpen die op de agenda staan. Om die reden wordt die afweging aan de decentrale volksvertegenwoordigingen zelf gelaten.

Naar aanleiding van zorgen over de minder "digivaardigen" is in de Memorie van Toelichting uitgebreider stilgestaan bij de wijze waarop dit element in dit wetsvoorstel is gewogen. Hiertoe is de Memorie van Toelichting aangevuld met de volgende tekst: "Net als onder de Tijdelijke wet zal de inspraak na inwerkingtreding van dit wetsvoorstel ook voor een digitale vergadering moeten worden geregeld. Waaronder in ieder geval regels gesteld moeten worden voor de ondersteuning van sprekers bij de digitale inspraak, zeker voor digitaal minder vaardige sprekers." Het ministerie ziet niet de noodzaak het wetsvoorstel ook toe te passen op bedrijfsvoeringsorganisaties.

Ieder(in) – koepelorganisatie van mensen met een lichamelijke handicap, verstandelijke beperking of chronische ziekte

Ieder(in) behartigt landelijk de belangen van mensen met een beperking of chronische aandoening. Vanuit dit perspectief staat zij positief tegenover het wetsvoorstel, met als kanttekening dat digitaal vergaderen voor mensen met een beperking wel toegankelijk en gebruiksvriendelijk moet zijn. Indiener merkt op dat de aanknopingspunten hiervoor verspreid staan in de tekst en daardoor verborgen staan. Verder is zij van mening dat de toepassing van het Tijdelijk Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid (BDTO) onvolledig en zijdelings wordt vermeld in de memorie van toelichting. Indiener stelt voor om de volgende tekst toe te voegen aan het wetsvoorstel: "Digitaal vergaderen biedt de mogelijkheid voor mensen met een beperking om politiek actief te worden. Dit bevordert de diversiteit en inclusiviteit van volksvertegenwoordigende organen en bevordert de democratie. Randvoorwaarde is dat de gebruikte technieken toegankelijk en gebruiksvriendelijk zijn en dat online vergaderen naar keuze als maatwerk ingezet kan worden. Bovendien is het Tijdelijk besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid van toepassing op live video-conferencing, agenda's, vergaderstukken en (beeld)verslagen die beschikbaar komen via intranetten en extranetten (websites). Digitale toegankelijkheid maakt het ook voor burgers (met een beperking) mogelijk om (live) vergaderingen te volgen."

Reactie ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Als gevolg van het advies van het Adviescollege toetsing regeldruk, de reactie van Ieder(in) en overige reacties is een extra toegankelijkheidsparagraaf geschreven. De paragraaf "Toegankelijkheid van de vergadering" is opgenomen onder 2.3.1 waarin wordt toegelicht wat er wordt verstaan onder toegankelijkheid in verhouding tot digitaal vergaderen. Verder zijn de inhoudelijke punten van Ieder(in) verwerkt in de Memorie van Toelichting.

Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten

Het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM) is van mening dat de permanente mogelijkheid tot digitaal vergaderen schuurt met de grondwettelijke regel over openbaar vergaderen. Wanneer openbaarheid zo wordt uitgelegd dat fysieke aanwezigheid geen vereiste is, dan is de conclusie dat ditzelfde ook geldt voor plenaire vergaderingen in de Eerste Kamer en

Tweede Kamer. Volgens indiener is de grondwettelijke norm voor de openbaarheid van vergaderen dezelfde voor de Staten-Generaal als voor decentrale besturen. Verder stelt indiener voor om een certificatieplicht in te stellen waarin wordt vereist dat de best beschikbare middelen en voorzieningen worden gebruikt om zo de betrouwbaarheid en veiligheid van digitale vergaderingen te waarborgen. Als laatst vraagt indiener aandacht om identiteitsfraude tegen te gaan door het garanderen van identificatie en authenticatie van volksvertegenwoordigers

Reactie ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

De Raad van State heeft in haar advies tevens grondwettelijke bezwaren geuit. Uit de bevindingen van onderzoeken die zijn uitgevoerd is gebleken dat het wetsvoorstel niet in strijd is met de Grondwet. De mening dat er grondwettelijke bezwaren zijn of dat het wetsvoorstel schuurt met de Grondwet worden dan ook niet gedeeld. Nadere motivering is te vinden in de Memorie van Toelichting: "Nu de Grondwetgever in 1983 nadrukkelijk het oogmerk lijkt te hebben gehad de wetgever zo veel mogelijk vrijheid te gunnen bij het inspelen op toekomstige ontwikkelingen, gaat de regering er niet in mee dat er constitutionele bezwaren zouden kleven aan vergaderingen langs digitale weg als alternatief voor fysieke vergaderingen." Daarnaast vraagt het NJCM aandacht voor een certificatieplicht voor het borgen van veilige vergadersystemen en de voorkoming van identiteitsfraude. De mogelijkheid zulke regels te stellen is opgenomen in het wetsvoorstel. Vooralsnog wordt geen reden gezien dat nu al te doen. Wat betreft de identificatie van raadsleden is het volgende opgenomen: "Het raadslid dat niet voldoet aan de voorwaarden voor een digitale vergadering genoemd in het nieuwe artikel 20, tweede lid, bijvoorbeeld omdat deze niet hoorbaar of zichtbaar (identificeerbaar) is, telt niet mee voor het quorum."

Vervolgfase wetgevingstraject

Aan de hand van de reacties op de internetconsultatie, de reacties van bestuurlijke partners en het advies van de Raad van State is besloten om het wetsvoorstel te wijzigen. Het gewijzigd wetsvoorstel zal worden ingediend bij de Tweede Kamer.